

Anmeldelser.

Werner Leimbach: Die Sowjetunion. Natur, Volk und Wirtschaft. Kleine Länderkunden herausg. von Dr. habil. W. Evers. Franckh'sche Verlagshandlung, Stuttgart 1950. 99 Kort i Teksten, 116 Tabeller, 68 Fotografier, 1 Kort. 526 Sider 20×13. Pris 28 D. M.

Man har længe savnet en Geografibog om Sovjetunionen, som er ført à jour ogsaa for Efterkrigsaaarene. Det er derfor en særdeles glædelig Begivenhed, at Franckh's Forlag i Stuttgart har kunnet udsende en Bog, som ikke alene opfylder dette Krav paa en ret fyldig Maade, men som ogsaa er udmærket i mange andre Henseender og desuden sælges til en overkommelig Pris.

Forfatteren, Dr. Leimbach er en god Kender af den russiske geografiske Literatur. I 1936 skrev han efter russiske Kilder et fortræffeligt Arbejde om Tannu-Tuwa, denne mærkelige „Folkerepublik“ ved Jenissei-Kilderne mellem Syd-Siberien og Mongoliet. I 1938 og 1939 publicerede han i Geogr. Jahrbuch større, flere tusind Titler omfattende, Oversigter over den nyere russiske geografiske Literatur om den asiatiske Del af Rusland. Under Krigen havde han Adgang til det meste af al det meget publicerede og upublicerede geografiske og økonomiske Materiale, som den tyske Wehrmacht slæbte ud af Rusland. Og saa har han altsaa efter Krigen forstaaet at følge med den videre Udvikling.

Bogen er delt i to ulige Dele. Den første omfatter kun 162 Sider og kaldes „Naturgeographie“, mens den anden Del indeholder 364 Sider, betegnes som „Kulturgeographie“ og handler næsten udelukkende om Økonomi- og Erhvervsspørgsmaal. En saadan Inddeling har naturligvis sin Berettigelse, da Verden nu om Stunder er mere interesseret i økonomiske Problemer end i fysisk-geografiske. Men det maa dog beklages, at nogle Afsnit i den første Del er meget korte og skematiske. Saaledes mangler der fuldstændig et Kapitel om Ruslands Tektonik og Geologi, som dog byder paa mange interessante Problemer, og hvor der i den senere Tid er fremkommet meget nyt. De Par Sider (49—51), der behandler dette Emne i Kapitlet „Grossräume der Erdoberflächengestaltung“, er ikke tilstrækkelige. Derimod er Oversigten over de 9 morfologiske Storumraader rigtig god og forsynet med instruktive Tekst-

kort over de vigtigste Bjergsystemer (desværre dog ikke over de østsibiriske).

Mere Opmærksomhed er i den første Del tildelt de geografiske Elementer, der spiller en væsentlig Rolle i Landets Økonomi. Saaledes er Klimaet og Jordbunden behandlet omhyggeligt og illustreret med mange Tekstkort. Ogsaa Hydrografien er udarbejdet særdeles godt, og man faar her mange vigtige Oplysninger om de nye store Kanalsystemer, kunstige Søer og Kraftværker.

Kapitlet „Landschaftsgürtel“ er paa kun 10 Sider behandlet noget knapt, især naar man betænker, at hele Plantevæksten er her medindbefattet. Det særskilte Kapitel „Dyreverden“ er ikke meget værd og skulde helst være helt undladt. Den zoogeografiske Inddeling har Forfatteren misforstaaet.

Den anden Del af Bogen, der beskæftiger sig med den økonomiske Geografi af Landet, er saa fuldstændig, som den kan være indenfor de begrænsede Rammer af et Ethindsværk. Først behandles Befolkningsfordelingen, Tilvæksten, de vigtigste Folkeracer og Konfessioner. Derefter følger den administrative Inddeling af Sovjetunionen efter Status i 1947, og i et Kapitel for sig By- og Landbosættelser. Listen over Indbyggerantallet af de 82 største Byer (over 100.000 Indbyggere) er allerede noget forældet (fra 1939).

Saa følger det store fjerde Kapitel „Die Wirtschaft“ paa næsten 200 Sider. Det begynder med Landbruget, og her findes Oplysninger om alle Slags Afgrøder (Anbauarten) indtil 1947 og om Dyrkningsplanen indtil 1949. Meget vigtigt og interessant er det store Afsnit, der fortæller om de mange kunstige Vandingsanlæg og Kanaler, der skal frugtbargøre store Tørkeomraader, især i Turkestan.

Fiskeriet er behandlet for kort i Forhold til den store Betydning, det efterhaanden har faaet i Sovjetunionen.

Særlig Vægt har Forfatteren helt rigtig lagt paa Fremstillingen af Mineralforekomster og Bjergværksdrift. Alene Kullejer og Kulproduktion fylder 30 Sider, Olie 20 Sider, og de metallurgiske Metaller 32 Sider. Produktionstallene er oftest kun angivet for Aarene indtil 1940. Det samme gælder for de elektriske Kraftanlæg, dog findes der mange Oplysninger om Nyanlæg i de sidste Aar.

Næringsmiddelindustrien omtales for kort, f. Eks. findes ingen Produktionstal for Sukkeret, og hele Vinindustrien afgøres med fire Linjer. Ogsaa de andre Industrier, undtagen Tekstil- og Metalindustrien, er behandlet for knapt, f. Eks. hele den kemiske Industri paa een Side.

Det femte Kapitel „Samfærdsel“ paa 45 Sider er helt udmærket,

især glæder man sig over Oplysningerne om de mange nye Jernbanelinjer i russisk Asien og over Oplysningerne om Flodtrafikken og de nye Kanalsystemer i det europæiske Rusland. Tilsidst følger et Kapitel om Handel med Ulandet, der i det væsentlige baseres paa Data fra Førkrigstiden.

Litteraturfortegnelsen indeholder 200 Titler og er inddelt i mange smaa Afdelinger. Den er meget værdifuld; man har dog indtrykket af, at Valget af de anførte Bøger er undertiden noget tilfældigt, f. Eks. mangler under Geologien den bedste russiske Oversigt af Prof. Archangelski, 1941. Illustrationerne i Bogen er gode, og de fleste af dem har man ikke set tidligere her. Ogsaa det bilagte Reliefkort fra K. Wenschow i München er godt. Der mangler dog forskellige Ting, f. Eks. den cirka 100 km lange Teletzkoje-Sø i Altajbjergene.

I det hele kan siges, at Bogen er god og vil gøre fortræffelige Tjenester saavel til Undervisningsbrug som til en almindelig Orientering om Sovjetunionen.

Hans Johansen.

W. Evers: Suomi — Finland. Land und Volk im hohen Norden.

Franckh'sche Verlagshandlung, Stuttgart 1950. 167 sider, 30 kartor och diagram i texten, 16 planscher och 1 översiktskarta.

Docenten vid tekniska högskolan i Hannover W. Evers har i den av honom redigerade serien „Kleine Länderkunden“ utgivit en bok om Finland. Avsikten med detta arbete är att i en lättfattlig men likväl på vetenskaplig bas vilande form ge en bild af den östligaste av Nordens länder. Framställningen är ock i bästa mening både populär och vederhäftig. Författaren har förståelse även för en mindre kunnig läsare, som kanske icke vet mera om Finland än vad begreppen „de tusen sjöernas land“, „sisu“ („das unbedingte Willen zum Ausharren, zu besitzen“) och „sauna“, finnbastu, innebära.

Boken ger betydligt utöver det en geograf ex professo skulle vänta sig. Detta stör dock icke, och man medger gärna, att det hela behandlas på ett även för den geografiskt skolade läsaren mycket vinnande sätt och att det geografiskt väsentliga tillbörligen understrykes. På ett fylligt och fängslande sätt har författaren lyckats få fram det mesta för landet karakteristiska.

Arbetet stöder sig på grundliga litteraturstudier. Den nyaste statistiken har utnyttjats. Att icke finskspråkiga källor anlåtats är beklagligt, men nog så förståeligt.

Bokens första huvudafsnitt ägnas landets naturgeografi och inledes som sig bör med uppgifter om det geografiska läget, gränser-